

UZASADNIENIE

Ogólna charakterystyka projektu ustawy o kierujących pojazdami – cele regulacji

Projekt ustawy o kierujących pojazdami powstał jako odpowiedź na negatywne zjawiska związane z procesem uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi oraz jako jeden z elementów działań na rzecz zmniejszenia liczby wypadków drogowych określonych w Programie Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Polsce GAMBIT 2000 i GAMBIT 2005.

Ponadto projekt ustawy wdraża postanowienia dyrektywy 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy oraz częściowo wdraża postanowienia dyrektywy 2003/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób zmieniająca rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 oraz dyrektywę Rady 91/439/EWG i uchylającą dyrektywę Rady 76/914/EWG.

Głównym celem ustawy jest:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, przez podniesienie kwalifikacji kierujących pojazdami,
- minimalizacja negatywnych zjawisk związanych z procesem uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami, takich jak oszustwa, nierzetelne wykonywanie usług w zakresie szkolenia kierowców i korupcja.

Konieczność przyjęcia nowych efektywniejszych rozwiązań pozwalających na podniesienie kwalifikacji kierowców uzasadniają obiektywne fakty i liczby. I tak można wskazać, że:

- najliczniejsza grupa kierowców uczestniczących w wypadkach to osoby w wieku 18 - 24 lata posiadające prawo jazdy krócej niż dwa lata – w okresie ostatnich 10 lat zaobserwowano tendencję wzrostową (o 10 %) udziału tych osób jako sprawców wypadków,
- w wypadkach z udziałem młodych kierowców 83 % zabitych są to również ludzie w wieku 18 - 24 lata,
- liczba ciężkich wypadków drogowych w Polsce jest trzykrotnie wyższa niż w krajach UE, a w wypadkach drogowych w Polsce w porównaniu do liczby ludności ginie trzykrotnie więcej osób niż w krajach UE,
- w 73 % ośrodków szkolenia kierowców kontrolowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli stwierdzono nieprawidłowości,
- egzamin teoretyczny zdaje za pierwszym razem 70,2 % kandydatów na kierowców, a egzamin praktyczny 32,7 % kandydatów,
- 31 % zdających osób ocenia negatywnie sposób przeprowadzania egzaminów państwowych.

Ta niekorzystna sytuacja jest spowodowana przez wiele czynników, wśród których na pierwszym miejscu jest niewątpliwie niewłaściwy przebieg procesu nauczania kandydatów na kierowców.

Obecnie cechuje go:

- niska jakość usług świadczonych przez ośrodki szkolenia kierowców,
- pojawiające się na rynku usług szkoleniowych ewidentne oszustwa polegające na obietnicach typu „u nas zdobędziesz prawo jazdy w trzy dni”,
- nieuczciwa konkurencja w stosunku do rzetelnych ośrodków szkolenia kierowców, m.in.: przez stosowanie cen dumpingowych, nierealizowanie wymaganego programu szkolenia (ocenia się, że na skutek nieuczciwej konkurencji cena za kurs na prawo jazdy kategorii B jest zaniżona o 50 % i nie pozwala na pełną realizację obecnego programu),
- prowadzenie nauki wyłącznie pod kątem egzaminu, tj. pamięciowe opanowywanie testów egzaminacyjnych i nauka jazdy pod kątem zadań wykonywanych na placu manewrowym,
- brak właściwego nadzoru nad pracą ośrodków szkolenia kierowców.

Dodatkowo na taki stan nakłada się niepokojące zjawisko, jakim są wykrywane w niektórych regionach naszego kraju afery łapówkarskie. Jak wynika z ujawnianych w trakcie postępowania karnego faktów, osoby, wobec których stawiane są zarzuty, należą niestety do wszystkich środowisk zawodowych związanych z procesem uzyskiwania prawa jazdy. Są to m.in.: urzędnicy, egzaminatorzy, instruktorzy i lekarze.

Mimo wskazanych wyżej negatywnych zjawisk ostatnie dziesięciolecie przyniosło także pozytywne doświadczenia i rozwiązania, wśród których można przykładowo wskazać:

- wprowadzenie jednolitych kryteriów oceny oraz ujednoczenie przebiegu egzaminów państwowych dla kandydatów na kierowców niezależnie od tego, w którym regionie Polski egzaminy te są przeprowadzane (osiągnięcie tego celu umożliwiło m.in. powstanie wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego),
- wprowadzenie efektywnego systemu wydawania praw jazdy (opartego o centralną personalizację tych dokumentów) ograniczającego skutecznie zjawisko tzw. przestępstw przeciwko dokumentom,
- uregulowanie zasad wykonywania działalności gospodarczej w zakresie szkolenia kierowców,
- wprowadzenie systemu punktowej oceny kierowców mającego duże znaczenie dla profilaktyki w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego (brd).

Dlatego też szczegółowe przepisy zaproponowane w projekcie ustawy o kierujących pojazdami utrzymują wszystkie wprowadzone do tej pory rozwiązania, które okazały się efektywne, dokonując jedynie niezbędnych zmian w zakresie wynikającym z dotychczasowych doświadczeń. Z kolei tam, gdzie było to konieczne, projekt wdraża nowe pomysły w oparciu o doświadczenia europejskich krajów o wysokim stopniu rozwoju motoryzacji.

Z formalnego punktu widzenia projekt ustawy ma swoje bezpośrednie źródła w takich dokumentach, jak:

- dyrektywa 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy,
- Program Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Polsce – przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 8 maja 2001 r.,
- uchwała nr 2 z dnia 28 marca 2002 r. Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w sprawie zadań Krajowej Rady BRD w 2002 r.,
- Rządowa Strategia Antykorupcyjna,
- dokument programowy Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego pt. „Nowy system uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami”.

Projekt ustawy jest propozycją nowego odrębnego aktu prawnego, którego zakres przedmiotowy obejmuje sprawy regulowane dotychczas w ustawie – Prawo o ruchu drogowym i aktach wykonawczych wydanych na jej podstawie. Takie rozwiązanie wynika z uwzględnienia licznych postulatów opinii publicznej zwracających uwagę na konieczność rozdzielenia właściwych przepisów ruchu drogowego (które zawierają zasady ruchu, przepisy porządkowe, regulacje prawne w zakresie zarządzania ruchem, warunki i sposób przeprowadzania kontroli ruchu drogowego) od przepisów dotyczących procedur administracyjnych i przepisów regulujących działalność gospodarczą związaną z ruchem drogowym. Oczywiście w ślad za niniejszą propozycją w przyszłości powinny zostać podjęte prace nad drugim nowym aktem prawnym, który wyodrębni z ustawy – Prawo o ruchu drogowym przepisy o pojazdach dopuszczonych do ruchu drogowego po drogach publicznych.

Projekt proponuje odrębne uregulowanie następujących zagadnień:

- wymagania w stosunku do kierujących pojazdami silnikowymi, tramwajami, motorowerami, rowerami i pojazdami zaprzęgowymi,
- warunki, tryb i zasady uzyskiwania dokumentów stwierdzających posiadanie uprawnień do kierowania pojazdami,
- warunki i zasady szkolenia osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami,
- warunki i zasady sprawdzania kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierujących pojazdami,
- nadzór nad szkoleniem, egzaminowaniem i wydawaniem uprawnień do kierowania pojazdami,

- nadzór nad kierującymi pojazdami, w tym określenie zasad działania systemu punktów karnych,
- wymagania w stosunku do kierujących pojazdami uprzywilejowanymi.

Jednocześnie projekt proponuje uchylenie odpowiednich przepisów w ustawie – Prawo o ruchu drogowym odnoszących się do ww. zakresu zagadnień.

Konsultacje społeczne

Jak już wspomniano, projekt niniejszej ustawy powstał na podstawie dokumentu programowego Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego pt. „Nowy system uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami”. W dokumencie tym przedstawiono szczegółowe założenia leżące u podstaw omawianego projektu. „Nowy system uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami” był konsultowany z ponad dwudziestoma organizacjami społecznymi reprezentującymi różne środowiska, w tym takie, jak: przedsiębiorcy prowadzący ośrodki szkolenia kierowców, dyrektorzy wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, organizacje reprezentujące interesy zmotoryzowanych, fundacje reprezentujące interesy ofiar wypadków drogowych. Wynik tych konsultacji został w dużym stopniu uwzględniony w prezentowanym tekście. Ponadto sam projekt ustawy był kilkakrotnie wysyłany do konsultacji społecznych, w wyniku których uwzględniono znaczną część uwag. W ramach konsultacji społecznych projekt został wysłany do:

1. Zrzeszenia Międzynarodowych Przewoźników Drogowych w Polsce, Warszawa,
2. Polskiej Izby Gospodarczej Transportu Samochodowego i Spedycji, Warszawa,
3. Polskiego Stowarzyszenia Przewoźników Autokarowych, Warszawa,
4. Ogólnopolskiego Związku Pracodawców Transportu Samochodowego, Ostrowiec Świętokrzyski,
5. Ogólnopolskiego Związku Pracodawców Transportu Drogowego, Stobno k/Piły,
6. Krajowego Stowarzyszenia Dyrektorów Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego,
7. Polskiej Federacji Stowarzyszeń Szkół Kierowców,
8. Polskiej Izby Gospodarczej Ośrodków Szkolenia Kierowców,
9. Ogólnopolskiej Izby Gospodarczej Ośrodków Szkolenia Kierowców,
10. Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Szefów Wydziałów Komunikacji,
11. Unii Metropolii Polskich,
12. Związku Powiatów Polskich,
13. Związku Miast Polskich

oraz umieszczono również na stronie internetowej Ministerstwa Infrastruktury.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt ustawy został udostępniony na stronach urzędowego informatora teleinformatycznego – Biuletynu Informacji Publicznej. Organizacje o charakterze lobbingsowym wymienione w rejestrze podmiotów wykonujących zawodową działalność lobbingsową (bib.mswia.gov.pl) nie zgłosiły zainteresowania pracami nad projektem ustawy.

Projekt ustawy został w dniu 31 lipca 2008 r. skierowany pod obrady Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Projekt był wielokrotnie przedmiotem obrad Zespołu ds. Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska, jak również Zespołu ds. Finansów Publicznych KWRiST. W dniu 26 listopada 2008 r. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego zaopiniowała pozytywnie projekt niniejszej ustawy.

Omówienie szczegółowych rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy o kierujących pojazdami

Kluczowym zagadnieniem, do którego odnosi się projekt ustawy, jest przebieg procesu uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami. Wśród tych dokumentów wyróżnić można następujące ich grupy uregulowane w odmienny sposób:

- uprawnienia do kierowania rowerami i motorowerami – karta rowerowa, prawo jazdy uprawniające do kierowania motorowerami,
- uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi – prawa jazdy,
- uprawnienia do kierowania pojazdami szynowymi – pozwolenie na kierowanie tramwajem.

Rozwiązania odnoszące się do procesu uzyskiwania karty rowerowej i ruchu motorowerów

Ruch rowerowy i motorowerowy w Polsce nie stanowi jak dotychczas poważnego problemu społecznego, aczkolwiek daje się zauważyć tendencje do wzrostu liczby wypadków drogowych z udziałem rowerzystów. Niemniej sam proces uzyskiwania dokumentów uprawniających do kierowania rowerem lub motorowerem ma kolosalne znaczenie dla ogólnego poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Dzieje się tak dlatego, że karta rowerowa jest dla większości dzieci i młodzieży pierwszą w ich życiu przepustką do uczestnictwa w ruchu drogowym po drogach publicznych w charakterze kierującego. Wiedza, umiejętności, doświadczenia i nawyki zdobyte w tym okresie życia mają kolosalne znaczenie dla ich późniejszych zachowań na drodze w dorosłym życiu.

Oceniając dotychczasowe doświadczenia z wychowaniem komunikacyjnym realizowanym w szkołach podstawowych, możemy stwierdzić, że po początkowych sukcesach związanych z wprowadzeniem tego tematu do zajęć szkolnych nastąpiła swoista stagnacja spowodowana wieloma czynnikami, wśród których na pierwszym miejscu można wymienić brak przygotowania merytorycznego kadry nauczycielskiej.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, w projekcie zaproponowano kompleksową regulację tych zagadnień. Wśród nowych rozwiązań należy wskazać następujące propozycje:

- zajęcia szkolne dla dzieci ubiegających się o kartę rowerową mają odbywać się w szkole podstawowej. Z zajęć praktycznych mogą być zwolnione dzieci, których stan zdrowia nie pozwala na kierowanie rowerem (będą musiały posiadać zaświadczenie lekarskie),
- szkoły mogą zawierać porozumienia z wojewódzkimi ośrodkami ruchu drogowego lub ośrodkami szkolenia kierowców, posiadającymi poświadczenie o spełnianiu dodatkowych wymagań, o bezpłatnym uczestnictwie dzieci w zajęciach organizowanych przez te ośrodki. Koszty organizacji tych zajęć ponoszone będą przez te ośrodki, w przypadku wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego z wypracowanego przez te ośrodki zysku, który zgodnie z przepisami ustawy – Prawo o ruchu drogowym ma być przeznaczony na brd, a w przypadku pozostałych ośrodków na zasadzie porozumień, co stanowić będzie dodatkową promocję i reklamę dla tych ośrodków,
- karty rowerowe będą wydawane tak jak dotychczas przez dyrektorów szkół, a także dodatkowo przez dyrektorów wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego i szefów ośrodków szkolenia kierowców prowadzących zajęcia z dziećmi, przy czym karta rowerowa będzie nadal wydawana nieodpłatnie,
- zamiast karty motorowerowej zostanie wprowadzona nowa kategoria prawa jazdy AM, która będzie uprawniała do kierowania motorowerem. Wiek niezbędny do uzyskania tej kategorii prawa jazdy zostanie podniesiony z 13 do 14 lat. Aby uzyskać to prawo jazdy trzeba będzie ukończyć kurs w ośrodku szkolenia kierowców, a następnie zdać egzamin państwowy w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego. Ponadto projekt zakłada, iż karta motorowerowa wydana na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, zachowuje ważność do czasu ukończenia przez jej posiadacza 18 roku życia. Karta motorowerowa podlegać będzie wymianie, na koszt osoby uprawnionej, na prawo jazdy kategorii AM, o ile osoba ma ukończone 14 lat. Osoba, która przed dniem wejścia w życie ustawy ukończyła 18 lat, uznana zostanie za uprawnioną do kierowania motorowerem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wobec tej osoby nie będzie się stosować obowiązku uzyskania dokumentu potwierdzającego to uprawnienie.

Rozwiązania odnoszące się do procesu uzyskiwania prawa jazdy

Obecne rozwiązania dotyczące uzyskiwania praw jazdy wyróżniają następujące kolejne etapy tego procesu:

- przeprowadzenie badań lekarskich,
- kurs w ośrodku szkolenia kierowców,
- egzamin państwowy organizowany przez wojewódzki ośrodek ruchu drogowego,
- wydanie prawa jazdy.

Projekt ustawy utrzymuje dotychczasowe elementy, wprowadzając dodatkowo dwuletni okres próbny, podczas którego tzw. „młody kierowca” jest poddany szczególnemu nadzorowi.

Badania lekarskie wykonują lekarze uprawnieni do przeprowadzania badań lekarskich. Projekt przewiduje przypadki, kiedy nie wydaje się kandydatowi prawa jazdy między innymi w przypadku osoby u której w wyniku badania lekarskiego stwierdzono aktywną formę uzależnienia od alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

Okres próbny dla młodego kierowcy wprowadziły już takie kraje, jak: Austria, Estonia, Finlandia, Francja, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Norwegia, Portugalia, Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania i Węgry. Jak pokazują doświadczenia w krajach, które wprowadziły jazdę z osobą towarzyszącą lub okres próbny, zaobserwowano zmniejszenie liczby wypadków z młodymi kierowcami od ok. 20 do 50 %.

Proponowany w projekcie okres próbny dotyczyć ma osób, które po raz pierwszy uzyskały prawo jazdy kategorii B.

Stosownie do przedmiotowej regulacji wprowadzanej projektowaną ustawą w pierwszym roku okresu próbnego kierowca nie będzie mógł podejmować pracy zarobkowej w charakterze kierowcy w zakresie przewozu osób oraz wykonywać osobiście działalności gospodarczej polegającej na kierowaniu pojazdem w zakresie przewozu osób.

Za przyjęciem takiego rozwiązania przemawia szeroko rozumiany interes publiczny jakim jest niewątpliwie bezpieczeństwo ruchu drogowego. Prowadzone bowiem badania i statystyki wskazują jednoznacznie, iż przyczyną największej liczby wypadków i kolizji drogowych są kierowcy niedoświadczeni. W latach 2006-2008 około 43% wypadków spowodowanych przez kierowców w wieku 18-24, to jest tych, którzy uzyskali pierwsze prawo jazdy. Powodowane przez tych kierowców wypadki i kolizje związane były z brakiem doświadczenia w ruchu drogowym i nieodpowiednim reagowaniem na warunki drogowe. Zasadnym jest więc, żeby takie osoby nie wykonywały prac związanych z zarobkowym przewozem osób.

Przedmiotowe ograniczenie w postaci okresu próbnego służyć ma nabyciu niezbędnej praktyki w kierowaniu pojazdem i ma na celu zapobieganie wypadkom drogowym powodowanym przez niedoświadczonych kierowców. W zakresie wykonywania transportu drogowego okres próbny umożliwi „młodemu” kierowcom zdobycie niezbędnego doświadczenia w zakresie kierowania pojazdem, aby po upływie roku od dnia uzyskania prawa jazdy kategorii B, mogli podejmować pracę zarobkową w charakterze kierowcy w zakresie przewozu osób oraz wykonywać osobiście działalność gospodarczą polegającą na kierowaniu pojazdem w zakresie przewozu osób.

Wprowadzenie tego rodzaju ograniczenia, o którym mowa powyżej, w prowadzeniu działalności gospodarczej nie stoi w sprzeczności z Konstytucją RP, która dopuszcza w art. 22 ograniczenie wolności działalności gospodarczej w drodze ustawy i jedynie ze względu na ważny interes publiczny, a jest nim niewątpliwie bezpieczeństwo użytkowników dróg jak i osób korzystających z usług w zakresie przewozu osób.

Podobnego rodzaju ograniczenie prawa do zarobkowego przewozu osób jest dla kierowców posiadających prawo jazdy kat. „D”, wobec których wymagane jest osiągnięcie wieku 21 lat i ukończenie specjalistycznego kursu w wymiarze 280 godzin. Ma to także na celu, jak i w przypadku osób, które po raz pierwszy uzyskały prawo jazdy kategorii B, umożliwienie nabycia przez tych kierowców niezbędnego doświadczenia i zapewnienie bezpieczeństwa w przewozie osób.

Przez cały okres próbny (2 lata) kierowca jest poddany szczególnemu nadzorowi polegającemu na tym, że:

- okres próbny przedłużany jest po popełnieniu dwóch wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym,
- kierowca jest kierowany na kurs reedukacyjny, jeżeli popełnił dwa wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym,
- prawo jazdy podlega cofnięciu po popełnieniu trzech wykroczeń lub jednego przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym.

Niezależnie od omówionych wyżej nowych elementów wchodzących w skład procesu uzyskiwania praw jazdy projekt wprowadza zmiany w dotychczas obowiązujących rozwiązaniach dotyczących:

- sprawdzania stanu zdrowia kandydata na kierowcę przez lekarza,

- tradycyjnych form szkolenia,
- przeprowadzania egzaminu państwowego.

Badania lekarskie kandydatów na kierowców i kierowców składają się z tzw. badania podmiotowego i badania przedmiotowego. W trakcie badania przedmiotowego lekarz przeprowadza rozmowę z osobą badaną na temat stanu jej zdrowia. Jeżeli w trakcie tej rozmowy osoba badana zatai istotne dla badania informacje, lekarz, posiłkując się badaniem przedmiotowym, nie jest w stanie ujawnić przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem. Powoduje to sytuację, w której prawo jazdy jest wydawane wielu osobom, których stan zdrowia stwarza poważne zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Aby przeciwdziałać temu zjawisku, w projekcie zaproponowano wprowadzenie dla osoby poddanej badaniu lekarskiemu obowiązku wypełniania pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania ankiety dotyczącej stanu zdrowia. Ankiety oceniałby lekarz.

Sposobem na poprawienie jakości szkolenia kandydatów na kierowców w tradycyjnej formie jest proponowane w projekcie:

- podniesienie kwalifikacji wymaganych od instruktorów,
- zmiana wymagań w stosunku do ośrodków szkolenia kierowców,
- opracowanie standardów edukacyjnych przez wprowadzenie szczegółowych programów szkolenia określanych, w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw transportu,
- nałożenie na ośrodki szkolenia kierowców obowiązku przekazywania staroście dokładnych informacji o czasie, miejscu i osobach uczestniczących w kursie,
- sprecyzowanie uprawnień i obowiązków starosty w zakresie sprawowania nadzoru nad ośrodkami szkolenia kierowców,
- wprowadzenie nadzoru wojewody nad wykonywaniem zadań związanych ze szkoleniem kierowców przez samorząd szczebla powiatowego.

Zmianę wymagań w stosunku do instruktorów pokazuje tabela nr 1.

Tabela nr 1		
WYMAGANIA W STOSUNKU DO INSTRUKTORÓW		
	Obecnie	Po wejściu w życie ustawy
wykształcenie	średnie	średnie
posiadanie uprawnień do kierowania	posiadanie prawa jazdy odp. kategorii przez okres min. 3 lat	posiadanie prawa jazdy kategorii B przez okres min. 3 lat oraz prawa jazdy odp. kategorii przez okres min. roku
stan zdrowia	brak przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem	brak przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na stanowisku instruktora
sprawność psychiczna	brak przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem	brak przeciwwskazań psychologicznych do pracy na stanowisku instruktora
przeszkolenie	kurs kwalifikacyjny	kurs prowadzony przez posiadającego poświadczenie OSK
potwierdzenie posiadania kompetencji	egzamin kończący kurs i egzamin przed komisją powołaną przez wojewodę	egzamin kończący kurs i egzamin przed komisją powołaną przez wojewodę

doskonalenie zawodowe		coroczne uczestnictwo w warsztatach doskonalenia zawodowego
niekaralność	za przestępstwo przeciwko brd	za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, za przestępstwo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i osobistej, za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, za przestępstwo przeciwko zdrowiu i życiu, za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz za prowadzenie pojazdu po użyciu alkoholu
wymogi formalne	wpis do ewidencji instruktorów	wpis do ewidencji instruktorów

Jak widać z powyższej tabeli, zmiany dotyczą:

- wymaganych badań lekarskich i psychologicznych, które mają być przeprowadzane pod kątem przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku instruktora, a nie jak dotychczas wyłącznie pod kątem przeciwwskazań do kierowania pojazdem,
- szkolenia kandydatów na instruktorów, gdzie proponuje się jego prowadzenie przez posiadające poświadczenie ośrodki szkolenia kierowców,
- doskonalenia zawodowego przez coroczne uczestnictwo w warsztatach doskonalenia zawodowego,
- rozszerzenia katalogu przestępstw eliminujących osobę z ewidencji instruktorów.

Projekt zakłada możliwość prowadzenia niektórych zajęć (z zakresu podstaw kierowania pojazdem i uczestnictwa w ruchu drogowym oraz obowiązków i praw kierującego pojazdem, jak i z zakresu podstaw kierowania tramwajem, uczestnictwa w ruchu drogowym i obsługi technicznej tramwaju) przez wykładowców. Osoba taka będzie musiała spełnić te same wymagania jakie muszą spełniać instruktorzy z wyjątkiem konieczności posiadania prawa jazdy odpowiedniej kategorii oraz posiadania badań lekarskich i psychologicznych w zakresie przeciwwskazań do wykonywania czynności instruktora. Nie zwalnia to z obowiązku posiadania badań lekarskich i psychologicznych wynikających z Kodeksu pracy.

Zmiany dotyczące ośrodków proponowane w projekcie są związane z jakością szkolenia. Zmiana dotyczy wprowadzenia możliwości uzyskania przez ośrodek szkolenia kierowców wydawanego przez starostę poświadczenia potwierdzającego spełnianie dodatkowych wymagań. Poświadczenie nie będzie obowiązkowe i dlatego w celu zachęcenia ośrodków do jego uzyskania proponuje się, aby jednostki posiadające ten dokument mogły prowadzić kursy rozszerzone oraz nieodpłatnie we współpracy ze szkołami prowadzić zajęcia dla uczniów – kandydatów na kartę rowerową. Te ostatnie propozycje wynikają także z faktu, że zaświadczenie gwarantuje lepszą jakość pracy ośrodka. Koszt uzyskania poświadczenia będzie ponosił przedsiębiorca i oszacowano, że będzie to około 600 zł. Przy tej kalkulacji wzięto pod uwagę zakres czynności, które będzie musiał wykonać pracownik starostwa przy sprawdzaniu spełniania przez przedsiębiorcę dodatkowych wymagań.

Pozytywny wynik egzaminu wewnętrznego ma być jednym z warunków wystawienia przez ośrodek szkolenia kierowców zaświadczenia o ukończeniu kursu.

Określenie szczegółowych programów szkolenia, oprócz ujednolicenia i podniesienia jego jakości, ułatwi sprawowanie nadzoru przez starostów.

Temu samemu celowi służyć ma nałożony na ośrodek szkolenia kierowców obowiązek składania informacji o osobach uczestniczących w kursie oraz czasie i miejscu przeprowadzania poszczególnych zajęć wskazanych w szczegółowym programie. Oprócz ułatwienia kontroli (możliwość weryfikacji, czy przewidziane zajęcia są prowadzone) ww. obowiązek przekazywania informacji ograniczy zjawisko polegające na wystawianiu zaświadczeń o ukończeniu kursu osobom, które w ogóle nie uczestniczyły w zajęciach.

Dotychczasowy nadzór wykonywany przez starostów nad ośrodkami szkolenia kierowców można ocenić jako niezadowolający. Aby przeciwdziałać temu stanowi rzeczy, w projekcie ustawy precyzyjnie określono:

- obowiązki starosty w zakresie wykonywania nadzoru,
- jednostki i służby zobowiązane do współpracy ze starostą w zakresie wykonywania nadzoru,
- przesłanki do przeprowadzenia kontroli ośrodka szkolenia kierowców, z wykorzystaniem analizy statystycznej osiągniętych przez ośrodek wyników,
- zakres prowadzonej kontroli,
- uprawnienia i obowiązki osób przeprowadzających kontrolę,
- przesłanki i tryb wydania decyzji o zakazie prowadzenia ośrodka szkolenia kierowców.

Klamrą spinającą wymienione wyżej zmiany i wymagania będzie rozszerzenie zakresu danych przetwarzanych przez centralną ewidencję kierowców. Dane będą przekazywane w drodze teletransmisji przez organy wskazane w ustawie. Wśród nich znajdą się dane ośrodków szkolenia kierowców oraz instruktorów. Będą one skorelowane z danymi kierowców (dotyczyć to będzie między innymi wypadkowości i naruszeń przepisów), którzy ukończyli w tych ośrodkach szkolenie. W ten sposób starosta będzie mógł w prowadzonej przez siebie analizie statystycznej uwzględnić „wyniki pracy” ośrodków i poszczególnych instruktorów, typując podmioty, wobec których należy przeprowadzić w pierwszej kolejności kontrolę ich działania.

W zakresie nadzoru ze starostą współpracować będzie Policja, wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego (WORD) oraz administrator centralnej ewidencji kierowców. Współdziałanie z Policją będzie się odbywać w zakresie kontroli praktycznej nauki jazdy, gdyż pracownik administracji samorządowej nie ma uprawnień do zatrzymywania pojazdów „nauki jazdy” na drodze publicznej. Dlatego też kontrola ww. pojazdów oraz uprawnień instruktorów będzie możliwa wyłącznie we współpracy z Policją posiadającą stosowne uprawnienia do zatrzymywania i kontroli na mocy przepisów ruchu drogowego. W ramach tej współpracy Policja, wykonując rutynową kontrolę ruchu drogowego, ma możliwości przekazywania starostom informacji o naruszeniach przepisów związanych ze szkoleniem. Ponadto ze starostami będą współpracować wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego i administrator centralnej ewidencji kierowców, w zakresie przekazywania danych o zdanych egzaminach oraz o ewentualnych naruszeniach przepisów ruchu drogowego przez kierowcę lub instruktora. Na podstawie tych danych starosta sporządzi statystyczną analizę, co zapewni mu obiektywną i rzetelną wiedzę na temat funkcjonujących na jego terenie ośrodków. Tak skonstruowany nadzór pozwoli na poprawę jakości szkolenia przez kierowanie nadzoru w te aspekty szkolenia, które są najłabsze.

Sposób przeprowadzania szkolenia zależy w dużym stopniu od zadań, które są wykonywane na egzaminie państwowym, ze względu na fakt, że kandydat na kierowcę oczekuje od ośrodka szkolenia przede wszystkim przygotowania do egzaminu, a umiejętność bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym nie jest na tym etapie doceniana. Dlatego też projekt przewiduje przeprowadzanie teoretycznej części egzaminu w formie testów jednokrotnego wyboru z pytaniami generowanymi komputerowo w czasie rzeczywistym.

Niezależnie od zmian w zakresie zadań egzaminacyjnych projekt przewiduje także inne zmiany mające wpływ na jakość przeprowadzanych egzaminów państwowych. Są to:

- wskazanie osób, w stosunku do których egzamin nie może być przeprowadzany,
- ujednoczenie sposobu przeprowadzania egzaminów państwowych w zakresie wszystkich kategorii prawa jazdy – zlikwidowanie możliwości przeprowadzania egzaminów w zakresie kategorii T w miejscu wskazanym przez starostę,
- podniesienie kwalifikacji i innych wymagań dla egzaminatorów,
- zmiana sposobu rekrutacji i szkolenia tych osób,

- sprecyzowanie uprawnień i obowiązków organów prowadzących nadzór nad wojewódzkim ośrodkiem ruchu drogowego.

Zmiany dotyczące wymagań stawianych egzaminatorom pokazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2		
WYMAGANIA W STOSUNKU DO EGZAMINATORÓW		
	Obecnie	Po wejściu w życie ustawy
obywatelstwo	polskie	-----
wykształcenie	wyższe	wyższe
wiek	-----	-----
posiadanie uprawnień do kierowania	posiadanie prawa jazdy kategorii B przez 6 lat oraz innej odp. kategorii przez okres min. roku	posiadanie prawa jazdy kategorii B przez 6 lat oraz innej odp. kategorii przez okres min. roku
stan zdrowia	brak przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem	brak przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na stanowisku egzaminatora
sprawność psychiczna	brak przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem	brak przeciwwskazań psychologicznych do pracy na stanowisku egzaminatora
przeszkolenie	kurs kwalifikacyjny	kurs kwalifikacyjny
praktyka	uczestnictwo w 7 egzaminach państwowych w charakterze obserwatora oraz przeprowadzenie co najmniej 3 takich egzaminów pod kierunkiem egzaminatora wyznaczonego przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego i uzyskanie pozytywnej opinii	uczestnictwo w co najmniej 20 egzaminach państwowych w charakterze obserwatora oraz przeprowadzenie co najmniej 10 takich egzaminów pod kierunkiem egzaminatora wyznaczonego przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego
potwierdzenie posiadania kompetencji	egzamin przed komisją powołaną przez ministra	egzamin przed komisją powołaną przez ministra
rękojmia	należytego wykonywania obowiązków	należytego wykonywania obowiązków
niekaralność	za przestępstwo lub wykroczenie przeciwko brd	za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, za przestępstwo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, za przestępstwo przeciwko zdrowiu i życiu, za

		przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz za prowadzenie pojazdu po użyciu alkoholu
brak związków z ośrodkami szkolenia kierowców	-----	złożenie oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 233 kk.
wymogi formalne	wpis do ewidencji egzaminatorów	wpis do ewidencji egzaminatorów
inne ograniczenia	-----	– zakaz podejmowania innych zajęć zarobkowych bez zgody dyrektora WORD – ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej

Jak widać z powyższej tabeli, zmiany dotyczą:

- wymaganych badań lekarskich i psychologicznych, które mają być przeprowadzane pod kątem przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku egzaminatora, a nie jak dotychczas wyłącznie pod kątem przeciwwskazań do kierowania pojazdem,
- wymaganej praktyki od kandydata na egzaminatora – kandydat musi uczestniczyć w 20 egzaminach w charakterze obserwatora i przeprowadzić 10 egzaminów pod nadzorem; dotychczas było to zaledwie uczestnictwo w łącznie 10 egzaminach,
- wymogu niekaralności egzaminatora, który rozszerzono na zasadach analogicznych jak dla instruktorów,
- nowego wymogu niepozostawania w związkach z osobami prowadzącymi szkolenie na zasadach określonych w art. 24 K.p.a. (egzaminator nie będzie mógł przeprowadzić egzaminu państwowego dla takiej osoby).

Ponadto w projekcie nałożono na egzaminatorów dodatkowe ograniczenia:

- zakaz podejmowania innych zajęć zarobkowych bez zgody dyrektora WORD,
- ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej jak dla osób pełniących funkcje publiczne, w tym także konieczność składania deklaracji majątkowych.

Istotnym elementem mającym wpływ na jakość i prawidłowość przebiegu przeprowadzania egzaminów państwowych dla kandydatów na kierowców jest nadzór nad wojewódzkimi ośrodkami ruchu drogowego. Propozycje w tym zakresie zawarte w projekcie ustawy dotyczą:

- precyzyjnego określenia obowiązków marszałka województwa w zakresie wykonywania nadzoru nad WORD,
- wskazania jednostek i służb zobowiązanych do współpracy z marszałkiem w zakresie wykonywania nadzoru,
- wprowadzenia precyzyjnych przesłanek do przeprowadzenia kontroli WORD,
- określenia zakresu prowadzonej kontroli,
- określenia uprawnień i obowiązków osób przeprowadzających kontrolę,
- określenia przesłanek zawieszenia prowadzenia przez WORD egzaminów państwowych.

W procesie egzaminowania wprowadzono także nowe rozwiązanie dotyczące osób niepełnosprawnych. Dotychczasowe przepisy przewidywały, że obowiązkowa rejestracja egzaminu na prawo jazdy dotyczy egzaminów przeprowadzanych wyłącznie przy użyciu pojazdów będących w posiadaniu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego. Obowiązek rejestracji przebiegu egzaminu nie był wymagany w przypadku przeprowadzania egzaminu przy użyciu pojazdu np. osoby niepełnosprawnej. Takie rozwiązanie mogło powodować, że osoba niepełnosprawna, w przypadku złożenia skargi na przebieg egzaminu, nie mogłaby (tak jak osoby zdające egzamin przy

wykorzystaniu pojazdów WORD) dowodzić swoich racji podpierając się dodatkowo nagraniem przebiegu egzaminu. W celu uniknięcia możliwości dyskryminacji tych osób w projekcie przewidziano, że na ich wniosek egzamin może zostać przeprowadzony przez komisję powołaną przez dyrektora WORD. Taka komisja zagwarantuje, że osoba egzaminowana, w przypadku skargi, będzie mogła powołać na świadka inną osobę niż tylko siebie lub egzaminatora.

Prawo jazdy

W związku z koniecznością wdrożenia do prawodawstwa polskiego dyrektywy 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie praw jazdy (przekształcenie), wprowadzono w projekcie następujące zmiany:

- wprowadzenie nowego wzoru prawa jazdy oraz obowiązku wymiany krajowych praw jazdy na prawa jazdy wydane zgodnie z tym wzorem. Obecnie w Unii Europejskiej obowiązuje ponad 110 różnych wzorów praw jazdy. Wymiana praw jazdy nastąpić ma w ciągu 25 lat i zakończy się w 2033 r.
- wprowadzenie nowych kategorii prawa jazdy:
 - AM – prawo jazdy dla użytkowników motorowerów oraz lekkich pojazdów czterokołowych, które będzie uzyskiwane od 14 roku życia wzrastająca popularność motorowerów i ilość zdarzeń drogowych związanych z jazdą na motorowerze stanęła u podstaw zunifikowania zasad kierowania motorowerami i zasad uzyskiwania uprawnień do kierowania nimi; jednakże dla osób które będą jeździć motorowerem wiek został określony na 14 lat,
 - A2 – pośrednia kategoria prawa jazdy między istniejącymi już kategoriami A1 i A. Prawo jazdy tej kategorii będzie uprawniało do prowadzenia motocykli o mocy nieprzekraczającej 35 kW i stosunku mocy do masy nieprzekraczającym 0,2 kW/kg. Aby uzyskać uprawnienia do prowadzenia motocykli młody kierowca będzie musiał najpierw uzyskać prawo jazdy na małe motocykle (A1 w wieku 16 lat lub A2 w wieku 18 lat), następnie po 2 letnim okresie posiadania tych uprawnień będzie miał możliwość uzyskania prawa jazdy na większe motocykle (odpowiednio A2 lub A). Podniesiono także minimalny wiek niezbędny do uzyskania bezpośredniego dostępu do prawa jazdy kategorii A. Wiek ten obecnie wynosi 18 lat, po wprowadzeniu przepisu będzie wynosił 24 lata. Celem tej regulacji jest zapewnienie, że niedoświadczeni i młodzi kierowcy tuż po uzyskaniu prawa jazdy na motocykle nie będą użytkownikami ciężkich i szybkich motocykli,
- zmiana definicji uprawnień wynikających z prawa jazdy kategorii B i B+E, w zakresie możliwości ciągnięcia przyczep. Zmiana ta będzie polegać na:
 - dookreśleniu dopuszczalnej masy całkowitej ciągniętej przyczepy w zakresie kategorii B+E do maksimum 3500 kg,
 - na ograniczeniu w zakresie prawa jazdy kategorii B możliwości ciągnięcia przyczep do takich, których dopuszczalna masa całkowita zsumowana z dopuszczalną masą całkowitą ciągniętego pojazdu nie przekroczy 3500 kg. Celem regulacji jest ograniczenie możliwości ciągnięcia bardzo ciężkich przyczep i naczep przez pojazdy o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 3500 kg,
- wprowadzenie administracyjnego okresu ważności wydawanych praw jazdy:
 - 15 lat – dla praw jazdy kategorii AM, A1, A2, A, B1, B, B+E,
 - 5 lat – lub w zależności od terminu badań lekarskich oraz psychologicznych – dla praw jazdy kategorii C1, C, C1+E, C+E, D1, D, D1+E, D+E,
- wprowadzono precyzyjniejsze określenie dokumentów uprawniających do kierowania pojazdami, ze wskazaniem m.in. zagranicznych dokumentów wojskowych,
- wprowadzenie dla żołnierzy kierujących pojazdami Sił Zbrojnych RP oraz funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej, Policji oraz Straży Granicznej niższego wieku niż wymaga się tego od pozostałych osób w stosunku do niektórych kategorii praw jazdy. Tak więc minimalny wiek do kierowania dla żołnierzy wyniesie 18 lat dla pojazdów określonych w pozwoleniu wojskowym kategorii A, C i C+E oraz 19 lat dla pojazdów określonych w pozwoleniu wojskowym kategorii D.

Odnośnie do funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej, Policji oraz Straży Granicznej minimalny wiek wynosi 18 lat dla pojazdów określonych w prawie jazdy kategorii A i C oraz 21 lat dla pojazdów określonych w prawie jazdy kategorii D. Wprowadzenie wyjątku dotyczącego minimalnego wieku do kierowania pojazdami w stosunku do powyższych kategorii osób (żołnierze i funkcjonariusze) zostało podyktowane koniecznością zapewnienia obsługi niniejszych służb,

– wprowadzenie dla osób, które uzyskały kwalifikację wstępną określoną w przepisach rozdziału 7a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, minimalnego wieku do kierowania pojazdami określonymi w prawie jazdy kategorii C i C+E wynosi 18 lat a w prawie jazdy kategorii D i D+E wynosi 21 lat. Ponadto dla osób, które uzyskały kwalifikację wstępną przyspieszoną określoną w przepisach rozdziału 7a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, minimalny wiek do kierowania pojazdami określonymi w prawie jazdy kategorii D i D+E wynosi 23 lata lub 21 lat, z tym że taka osoba może kierować wyłącznie pojazdami wykonującymi regularne przewozy osób na liniach komunikacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, na trasie nieprzekraczającej 50 km. Przepis wprowadzający kwalifikację wstępną przyspieszoną jest bezpośrednią implementacją dyrektywy 2003/59/WE do prawodawstwa polskiego. Rozwiązania prawne zastosowane do wprowadzenia tego przepisu wiążą się bezpośrednio z wprowadzeniem zróżnicowania wieku kandydatów na kierowców, którzy zamierzają uzyskać uprawnienia do kierowania pojazdami w zakresie prawa jazdy kategorii C i D. Zgodnie z dyrektywą osoba, która ukończyła kwalifikację wstępną przyspieszoną czy pełną kwalifikację wstępną będzie miała prawo do wcześniejszego uzyskania prawa jazdy kategorii C i D i do rozpoczęcia pracy na stanowisku kierowcy. Obniżenie wieku niezbędnego do uzyskania tych kategorii prawa jazdy jest uzasadnione zakresem dodatkowego kursu w zakresie kwalifikacji wstępnej i nie będzie stwarzało zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Nadzór nad kierującymi

Opierając się na analizie kilkuletnich doświadczeń z funkcjonowaniem systemu punktów karnych dla kierowców, w projekcie zaproponowano jego modyfikację, rozszerzając jednocześnie nadzór nad osobami naruszającymi przepisy o nowe elementy. Celem tych propozycji jest zwiększenie skuteczności w zakresie oddziaływania na posiadaczy uprawnień do kierowania pojazdami korygującego ich niewłaściwą postawę w ruchu drogowym.

Zakres nadzoru nad kierującymi (przestrzeganie przepisów ruchu drogowego i spełnianie wymagań określonych do uzyskania dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnień do kierowania pojazdem) oraz podmioty zobowiązane do jego prowadzenia (Policja i starostowie) określono w ustawie.

Nowe rozwiązania zaproponowane w tym zakresie to:

- kierowanie osoby, która uzyskała 24 punkty, na kurs reedukacyjny zamiast, jak dotychczas, na egzamin sprawdzający jej kwalifikację,
- cofnięcie prawa jazdy osobie, która w okresie 5 lat od dnia wydania skierowania na kurs reedukacyjny, uzyskała ponownie 24 punkty.

W przypadku cofnięcia prawa jazdy w wyniku uzyskania maksymalnej liczby punktów (24 punkty) jego odzyskanie jest możliwe po spełnieniu wszystkich wymagań stawianych osobom ubiegającym się o uprawnienie do kierowania pojazdem.

Ponadto, jeżeli kierowca kierował pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub po użyciu środka działającego podobnie jak alkohol, kierowany jest on dodatkowo na kurs reedukacyjny w zakresie profilaktyki przeciwalkoholowej.

Proponuje się, aby kursy reedukacyjne prowadził odpłatnie wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.

Wymagania w stosunku do kierujących pojazdami uprzywilejowanymi lub przewożącymi wartości pieniężne

Projekt reguluje w rozdziale 16 wymogi wobec osób kierujących pojazdami uprzywilejowanymi. Projekt stanowi, że takich samych kwalifikacji wymaga się od kierujących przewożących wartości pieniężne. Ci ostatni kierowcy, ze względu na fakt, że szczególne okoliczności związane z koniecznością uniknięcia napadu lub innego zagrożenia bezpieczeństwa przewożonego ładunku mogą stworzyć sytuację zagrażającą innym uczestnikom ruchu drogowego, powinni mieć identyczne kwalifikacje jak kierowcy pojazdów uprzywilejowanych.

Proponowane zmiany wymagań w stosunku do kierowców pojazdów uprzywilejowanych ilustruje tabela nr 3.

Tabela nr 3		
DODATKOWE WYMAGANIA DLA KIEROWCÓW POJAZDÓW UPRIZYWILEJOWANYCH		
	Obecnie	Po wejściu w życie ustawy
stan zdrowia	brak przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem	brak przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym
sprawność psychiczna	brak przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem	brak przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym
przeszkolenie	-----	kurs dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych

Jak widać z tabeli, do dotychczasowych wymagań stawianych tym osobom doszła konieczność ukończenia kursu w ośrodku doskonalenia techniki jazdy. Wprowadzenie takiego wymogu, wynika z faktu, że obecnie z punktu widzenia formalnego do kierowania pojazdem uprzywilejowanym wystarczą jedynie umiejętności wymagane od kandydatów na kierowców.

Osoby, które przed dniem wejścia w życie ustawy uzyskały uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi w trybie art. 95a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, uznawać się będzie za osoby, które ukończyły kurs dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi.

Wymagania w stosunku do osób przewożących wartości pieniężne (takie same jak dla osób kierujących pojazdami uprzywilejowanymi) wchodzi w życie po upływie 2 lat od dnia opublikowania ustawy.

Ośrodki doskonalenia techniki jazdy

W projekcie ustawy o kierujących pojazdami w części dotyczącej zmiany ustawy o transporcie drogowym zaproponowano uregulowanie zasad szkolenia osób posiadających uprawnienie do kierowania pojazdem w zakresie doskonalenia umiejętności praktycznych kierowania pojazdem, na zasadach analogicznych jak w obecnej ustawie – Prawo o ruchu drogowym.

Dlatego też projekt proponuje precyzyjne określenie jednostek i osób, które mogą prowadzić ośrodki doskonalenia techniki jazdy. Obok jednostek wojskowych (w zakresie szkolenia kierowców na potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej) i jednostek organizacyjnych służb podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (w zakresie szkolenia kierowców na potrzeby tych służb) wskazano w projekcie przedsiębiorców, którzy aby móc prowadzić taki ośrodek muszą spełnić określone wymagania i zostać wpisani do rejestru działalności regulowanej.

Projekt określa także kwalifikacje wymagane w stosunku do instruktorów prowadzących zajęcia z techniki jazdy oraz zasady prowadzenia nadzoru nad tą działalnością.

Zmiany w innych ustawach

Projekt wprowadza zmiany w ustawie – *Prawo o ruchu drogowym*. Większość z nich wynika z konieczności uchylecia przepisów odnoszących się do tego samego zakresu przedmiotowego co przepisy zawarte w projekcie niniejszej ustawy. Ponadto wprowadzono nowe definicje do słowniczka (art. 2 pkt 42b czterokołowiec i 42c czterokołowiec lekki) z uwagi na wprowadzenie przy kategoriach praw jazdy nowych pojazdów).

Zmiany zaproponowane w przepisach odnoszą się w głównej mierze do przepisów dotyczących centralnej ewidencji kierowców i mają na celu umożliwienie prowadzenia monitoringu kierowcy, z uwzględnieniem takich danych, jak: naruszenia przepisów (w tym przyznane punkty karne), ośrodek szkolenia kierowców i instruktor, który prowadził jego szkolenie, oraz wojewódzki ośrodek ruchu drogowego i egzaminator, który go egzaminował, jak również psychologa i pracowni psychologicznych, która przeprowadziła badania.

Projekt wprowadza również zmiany w ustawie *o transporcie drogowym*. Zmiany te polegają na wprowadzeniu przepisów umożliwiających odbycie w trybie przyspieszonym kwalifikacji wstępnej przez kierowców w transporcie drogowym. Możliwość taką określa dyrektywa 2003/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób, zmieniającej rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 oraz dyrektywę Rady 91/439/EWG i uchylającą dyrektywę Rady 76/914/EWG.

Dokonuje się ponadto uchylecia w art. 39b¹ przepisu zawartego w ust. 5 tego artykułu. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu narzuca organizatorowi egzaminu ograniczenie w zakresie składu komisji egzaminacyjnej. Zgodnie z ww. przepisem wojewodowie nie mogą zatrudnić jako członków komisji specjalistów takich jak np. Inspektorzy Transportu Drogowego, czy pracownicy organów samorządowych odpowiedzialnych za nadzór nad transportem drogowym. Nie posiadają oni bowiem uprawnień egzaminatora czy instruktora, które są wymagane na mocy obowiązującego brzmienia ust. 5 w art. 39b¹. Mając na uwadze, że osoby te mogą zapewnić wyższy poziom merytoryczny komisji wojewoda powinien mieć możliwość ich zatrudniania do pracy w komisji. Uchylecie ust. 5 likwiduje przedmiotowe ograniczenie.

Działania antykorupcyjne

Jednym z podstawowych punktów programu Rządu jest działanie dążące do likwidacji korupcji występującej na wszystkich poziomach życia społecznego. Jedną z dziedzin od lat uwikłaną w proces korupcyjny jest uzyskiwanie uprawnień do kierowania pojazdami, a w szczególności proces szkolenia i egzaminowania kandydatów na kierowców. Wychodząc naprzeciw konieczności ograniczenia tego proceduru, który w ostateczności wpływa negatywnie na bezpieczeństwo ruchu drogowego, Ministerstwo Infrastruktury przygotowało projekt ustawy o kierujących pojazdami. Większość zaproponowanych w projekcie rozwiązań zmierzających do poprawy jakości szkolenia kandydatów na kierowców ma znaczący wpływ na ograniczanie zjawiska korupcji przez eliminację jednego z kryminogennych czynników, jakim jest niemożność uzyskania pozytywnego wyniku egzaminu państwowego przez kandydata na kierowcę szkolonego w nierzetelny sposób.

Taki sam skutek powinno odnieść urealnienie wymagań stawianych na egzaminie państwowym pod kątem ich zgodności z rzeczywistymi potrzebami bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym.

Oszustwa dokonywane przez nieuczciwych przedsiębiorców wystawiających fałszywe zaświadczenia o ukończeniu kursu oraz tzw. wyjazdowe załatwianie prawa jazdy powinny zostać wyeliminowane

przez wprowadzony obowiązek składania przed rozpoczęciem kursu szczegółowej informacji o uczestnikach kursu oraz o czasie i miejscu prowadzenia poszczególnych zajęć. W ramach nadzoru nad niezetelnością przedsiębiorców starosta będzie ściśle współpracował z funkcjonariuszami Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Funkcjonariusze ci, mając informacje o nieprawidłowościach występujących w poszczególnych ośrodkach szkolenia kierowców, będą mogli, w sposób niemożliwy do zrealizowania przez starostę ze względu na brak uprawnień, przeprowadzić skuteczne dochodzenie dążące do eliminacji działań korupcyjnych w procesie szkolenia i egzaminowania kandydatów na kierowców. Z praktyki ostatnich lat wynika, że pośrednikami w kontaktach między egzaminatorami a osobami gotowymi wręczyć korzyść majątkową za uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu na prawo jazdy są pracujący w ośrodkach szkolenia kierowców instruktorzy nauki jazdy lub nawet poszczególni właściciele ośrodków szkolenia kierowców. Dlatego też tak ważne jest, aby w trakcie działań Centralnego Biura Antykorupcyjnego uwzględniać wnioski wynikające z kontroli przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców.

Wprowadzenie szczegółowego programu szkolenia kandydatów na kierowców pozwoli na łatwe sprawdzenie, czy ośrodek szkolenia kierowców prawidłowo przygotowuje kandydata na kierowcę do uczestnictwa w ruchu drogowym i tym samym umożliwia mu uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu państwowego.

Dla zapobiegania nieprawidłowościom kolosalne znaczenie ma skuteczna kontrola i nadzór nad przeprowadzaniem egzaminów państwowych. W projekcie proponuje się:

- utrzymanie niedawno wprowadzonej w akcie wykonawczym rejestracji przebiegu egzaminu praktycznego za pomocą urządzeń technicznych i przechowywanie tych zapisów przez okres 14 dni,
- wprowadzenie zasady, że wszelkie skargi zainteresowanych osób dotyczące egzaminu państwowego są rozpatrywane przez marszałka województwa,
- wprowadzenie obowiązkowej analizy statystycznej prowadzonej przez marszałka w zakresie zdawalności osób egzaminowanych w danym ośrodku, liczby popełnianych przez te osoby w późniejszym okresie naruszeń przepisów i zasad ruchu drogowego, liczby złożonych na ośrodek skarg,
- określenie obowiązkowych kontroli wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego – co najmniej raz na pół roku,
- sprecyzowanie szczegółowych przesłanek do przeprowadzenia obowiązkowej dodatkowej kontroli w WORD, w tym wyników statystycznej analizy zdawalności osób egzaminowanych w tym ośrodku, statystycznej analizy popełnianych przez te osoby w późniejszym okresie naruszeń przepisów i zasad ruchu drogowego oraz analizy złożonych skarg,
- wprowadzenie obowiązku dla marszałka powiadamiania zarządu województwa, któremu podlega ośrodek, o wynikach kontroli wraz w możliwością wnioskowania o odwołanie dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego.

Na ograniczenie nieprawidłowych zjawisk powinno mieć także wpływ:

- jednoznaczne sformułowanie zakazu: pełnienia funkcji egzaminatora przez osoby pozostające w stosunkach z ośrodkami szkolenia kierowców określonych w art. 24 K.p.a. oraz przez osoby, wobec których toczy się postępowanie karne o popełnienie umyślnego przestępstwa,
- jednoznaczne sformułowanie zakazu podejmowania przez egzaminatora zajęć zarobkowych bez zgody dyrektora WORD,
- zastosowanie wobec egzaminatorów przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. Nr 106, poz. 679, z późn. zm.) na zasadach określonych wobec osób, o których mowa w art. 1 i 2 tej ustawy.

Ustawa wdraża postanowienia dyrektywy 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie praw jazdy w sposób określony w niniejszej tabeli
--

<i>dyrektywa 2006/126/WE</i>	<i>ustawa</i>
art. 2 ust. 1	art. 4 ust. 1 pkt 2 lit. c
art. 4 i 6	art. 6, 8 i 11
art. 7	art. 4, 11 i 14
art. 11	art. 13
art. 12	art. 11

Projekt zakłada, iż ustawa wejdzie w życie po upływie roku od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów regulujących zakres przekazywania informacji między organami administracji samorządowej a administratorem centralnej ewidencji kierowców, jak i organem kontroli ruchu drogowego a administratorem centralnej ewidencji kierowców, które mają wejść w życie z dniem 1 stycznia 2013 r., jak i przepisów dotyczących kierowców przewożących wartości pieniężne, które mają wejść w życie po upływie 2 lat od dnia ogłoszenia. Wydłużenie *vacatio legis* tych przepisów umożliwi dostosowanie istniejących już struktur centralnej ewidencji kierowców do nowych zadań jakie zostaną nałożone przedmiotowym projektem, jak i właściwe przygotowanie systemu szkolenia kierowców przewożących wartości pieniężne.